

F
F A
F H B
A F C
S T U
H H L
O M O
Z S S

I remember the Fifties as a time of renewal and of regained security. Postwar austerity was fading, and although the heartbreak remained, wounds were healing. There was a rebirth of opportunity, vitality and enthusiasm. [...] Life was becoming more carefree and there was a return to laughter and gaiety.

The Fifties had a special feeling of warmth. Once again one was allowed to be optimistic about the future – the world was functioning again. Above all there was a wonderful quality of hope, born from relief and gratitude for those greatest of all luxuries – freedom and peace.’

Audrey Hepburn

(Drake, 1987, p. 6)

WBOOKS

Gemeentemuseum Den Haag

Madelief Hohé (red.)

behorende bij de tentoonstelling Fabulous Fifties - Fabulous Fashion

6 oktober 2012 - 3 februari 2013

π
π A
π H B
A π C
S T L
H H O
O π C
Z S S S

Feest, ca. 1955-1960

↓
Patroon
Butterick, Rok,
no. 8018, ca. 1955.

→
Reclamefoto
Boussac, Jurk
ontwerp Pierre
Clarence, in:
Vogue, mei 1958

↓
Detail avondjurk,
bedrukt katoen
van Metz & Co,
ca. 1952/1953

←
Boutique Fath,
Ensemble met
broek, in: *Vogue*,
juni / juli 1956

→
Constance
Wibaut,
Modetekening
Ensemble
Christian Dior,
Ligne Flèche,
lente 1956,
PRK 435-1988

VOORWOORD

Het Gemeentemuseum Den Haag heeft een rijke collectie mode uit de jaren vijftig. Het idee om rond deze hoogtij van de modegeschiedenis een tentoonstelling te organiseren, is echter niet alleen ingegeven door dit omvangrijke bezit, maar ook door de hernieuwde belangstelling voor de *Fabulous Fifties*.

Deze belangstelling is niet vreemd. De jaren vijftig hebben immers veel wat tot de verbeelding spreekt. De mode lijkt gemaakt voor prinsessen en binken en appelleert daarmee duidelijk aan het hoge glamourgehalte van de Hollywoodfilms van destijds. Het modebeeld laveert tussen tuttig en branie. Tegelijkertijd zijn veel van de mode-items uit die jaren niet meer weg te denken uit de canon van de mode: petticoat, cocktailjurk, spijkerjack en leren jas.

De tentoonstelling en de catalogus, die de periode 1947-1964 beslaan, werpen een ander licht op het stereotiepe beeld van spruitjeslucht en bekrompenheid, dat vaak met de jaren vijftig wordt geassocieerd. Niet alleen wederopbouw en verzuiling, ook romantische toekomstideeën over jeugd, liefde, vrijheid en schoonheid bepaalden de maat der dingen.

Het Gemeentemuseum Den Haag brengt de jaren vijftig weer tot leven. In *Fabulous Fifties*, *Fabulous Fashion*, maar tevens in de tentoonstellingen *Happy Days*, *Kunst in Den Haag tussen 1947-1967* en *Marilyn Monroe: van pin-up tot filmster* allemaal dit najaar in ons museum.

Deze schitterende en tot de verbeelding sprekende publicatie is ontstaan dankzij

Madelief Hohé, conservator Mode en Kostuum van het Gemeentemuseum Den Haag. Samen met Maarten Spruyt en Tsur Reshef heeft zij het concept voor tentoonstelling en boek uitgewerkt. Ik ben hen dankbaar voor de creativiteit die heeft geleid tot dit prachtige resultaat.

Restauratrice Ilse Pohlert heeft met engelengeduld de verschillende objecten toonbaar gemaakt en deze samen met Bina Sheombar prachtig opgesteld. Het team werd versterkt met Japke van Uffelen en Babine Tideman (stagiaires) en Yvette Driever (vrijwilligster).

De catalogus is fraai vormgegeven door Roosje Klap. De afdeling Foto & Vorm van het Gemeentemuseum Den Haag, in de personen van Alice de Groot (fotografie) en Caroline Grijsen (productie), heeft gezorgd voor een belangrijke bijdrage aan het smaakvolle boek dat voor u ligt.

Daarmee is *Fabulous Fifties*, *Fabulous Fashion* opnieuw een tentoonstelling en publicatie die past in de reeks modetentoonstellingen die het Gemeentemuseum Den Haag jaarlijks organiseert en waarin een deel van de rijke collectie, aangevuld met belangrijke bruiklenen, publiekelijk wordt gemaakt. Ten slotte spreek ik dan ook mijn grote dankbaarheid uit naar alle bruikleengevers die hun kostbaarheden aan onze zorg hebben toevertrouwd. Daarmee kan een groot publiek kennismaken van de schoonheid van *Fabulous Fashion*.

BENNO TEMPEL
Directeur Gemeentemuseum Den Haag

New! G.E. brings you

The new electric speed-cooking range is the most modern kitchen appliance ever. It's the one you want for speed, for economy, for convenience. It's the one that makes cooking so easy, so fast, so fun. It's the one that makes you a better cook. It's the one that makes you a better hostess. It's the one that makes you a better person. It's the one that makes you a better G.E. customer.

SPEED-COOKING RANGE

It's the one that makes you a better cook. It's the one that makes you a better hostess. It's the one that makes you a better person. It's the one that makes you a better G.E. customer.

Speed-Cooking Range - The new electric speed-cooking range is the most modern kitchen appliance ever. It's the one you want for speed, for economy, for convenience. It's the one that makes cooking so easy, so fast, so fun. It's the one that makes you a better cook. It's the one that makes you a better hostess. It's the one that makes you a better person. It's the one that makes you a better G.E. customer.

Speed-Cooking Range - The new electric speed-cooking range is the most modern kitchen appliance ever. It's the one you want for speed, for economy, for convenience. It's the one that makes cooking so easy, so fast, so fun. It's the one that makes you a better cook. It's the one that makes you a better hostess. It's the one that makes you a better person. It's the one that makes you a better G.E. customer.

Kerstdiner
jaren '50

↑
**Reclame fornuis
General Electric,
in: *Life*, 12 januari
1953**

←
**Audrey Hepburn, *Roman Holiday*, 1953.
Life, 24 augustus 1953**

↑
**Constance
Wibaut,
Modetekening deux-
pièces Christian
Dior, lente 1956,
PRK 433-1988**

→
**Reclamefoto
Boussac, in: *Vogue*,
mei 1958**

INHOUD

VOORWOORD	07
1. NEW LOOK	10
2. THUIS	38
3. GOED GEKLEED	62
4. ROCK-'N-ROLL	84
5. VRIJE TIJD	114
6. COCKTAIL & GALA	134
7. GLAMOUR & ICONEN	160
8. ZELF MAKEN	182
9. PLASTIC FANTASTIC	198
10. HET IDEALE LEVEN	218
11. FIFTIES NU	242
NOTEN	252
LITERATUUR	254
COLOFON	256

NEW LOOK

EEN SPANNENDE TIJD

De jaren vijftig: spruitjeslucht of glamour? In ieder geval een spannende tijd, waarin optimisme en verandering de boventoon voerden. Het leven zou nooit meer hetzelfde zijn. Na oorlogse wederopbouw, toegenomen welvaart en vrije tijd, een televisie in de woonkamer, wasmachines, de eerste zelfbedieningswinkels en steeds meer auto's in het straatbeeld: dit alles luidde een nieuw tijdperk in. De verzuilde samenleving brokkelde langzaam af. Avant-gardisten, kunstenaars en jeugd maakten in de jaren vijftig de weg vrij voor de radicale maatschappelijke veranderingen van de jaren zestig. In de jaren vijftig broedde, wat in de jaren zestig in de hele maatschappij tot uitbarsting zou komen: vrijheid, seksuele revolutie en een sterke focus op de jeugdcultuur. Feministe Germaine Greer zei het al: *'The fifties were ten years of foreplay.'*¹

rock-'n-rollmode van de jeugd. Idolen als Audrey Hepburn, Grace Kelly, Jackie Kennedy en Marlon Brando drukten hun stempel op de mode.

Nadat Parijs haar toppositie als centrum van de mode door de oorlog had verloren aan de Verenigde Staten, deed zij haar uiterste best deze te heroveren. Daarin slaagde zij wonderwel met de zeer vrouwelijke 'New Look' van Christian Dior, die vanaf 1947 de mode zou domineren. De jeugdige (confectie)mode uit Amerika werd populair, evenals nieuwe materialen, zoals nylon en terlenka (polyester). *Drip and dry* beloofden enthousiaste reclames, of zelfstrijkende overhemden van nylon. Welke moderne huisvrouw wilde dat nu niet?

Christian Dior,
New Look:
ensemble 'Bar' uit
Ligne Corolle, 1947,
gefotografeerd in 1955

De mode van de *Fabulous Fifties* tintelt van plezier en optimisme. De elegantie en chic van de Parijse couture bestond naast de zwierige

Detail New Look-jurk,
Nederland herfst 1948,
wol, K 5-1994

**Namiddagjurk in New
Look-stijl, Nederland**
herfst 1948, wol,
K 5-1994

Namiddagjurk, 1959,
wol, K 57-1962

Tekening door
 Christian Bérard
 van La ligne Corolle,
 Christian Dior, in:
Vogue, juni / juli 1947

Christian Dior
 La ligne corolle
 Jaquette cintree en shantung,

Bérard

Rey Marchal,
Mantelpak, Genève ca.
1947, wol, K 282-1956

DE NEW LOOK VAN CHRISTIAN DIOR

Modeontwerper Christian Dior was geen onbekende in de modewereld toen hij op 12 februari 1947 zijn revolutionaire New Look lanceerde. Hij startte in 1946 een eigen modehuis, gefinancierd door stoffenfabrikant Boussac. Voordien verkocht Dior ontwerptekeningen aan verschillende couturiers en werkte hij bij Robert Piguet en Lucien Lelong. Daar experimenteerde hij al met slanke tailles en wijde rokken in zijn creaties.² Dior hield van romantische, vrouwelijke lijnen en historische modes met crinolines en veel constructiewerk. Dior voelde de tijdgeest goed aan, toen hij aan de naoorlogse wereld zijn zeer vrouwelijke modesilhouet presenteerde. Men had meer dan genoeg van strijd, vijandelijkheden, de korte rokken en de vierkante, militaire schouderpartij. Dior wilde kleding ontwerpen voor vrouwen 'als bloemen': *la ligne Corolle*, ofwel de 'bloemkroon-lijn'.³

De eerste collectie van Christian Dior werd zeer goed ontvangen in de pers. De Amerikaanse journaliste Carmel Snow, werkzaam voor *Harper's Bazaar*, schreef: 'It's quite a revelation, dear Christian. Your dresses have such a new look.'⁴ Hierdoor zou Diors collectie de geschiedenis in gaan als de New Look.

De Amerikaanse markt bleek zeer ontvankelijk voor de zwerige wijde rokken van de New Look. Dior wist als commerciële man de markt goed te bespelen. Hij huurde een Amerikaan in als persagent voor zijn modehuis.⁵ In de Verenigde Staten was reclamemaken in de jaren dertig en veertig al op een hoger plan getild, terwijl het in Europa nog in de kinderschoenen stond. De wijde rokken zouden tot ver in de jaren vijftig zeer populair blijven, evenals de slanke taille, geaccentueerd door allerlei soorten ceintuurs.

Vrouw wordt kleding van het lijf gescheurd, omdat zij als een van de eersten de New Look draagt,
Parijs 1947

Maison Siekmann,
Cocktailjurk,
Den Haag ca.
1949/1950, zijde,
K 86-1981

Christian Dior
(ontwerp) /
**C.H. Kühne &
Zn. (uitvoering),**
Cocktailjurk,
Parijs / Den Haag
ca. 1953, zijde, katoen,
machinale kant,
K 27-1973

Christian Dior
(ontwerp) /
Dreese's Dresses
(uitvoering),
Cocktailjurk, Parijs /
Den Haag ca. 1956,
zijde, K 22-x-1960

COUTURIERS ZETTEN DE TOON

De modewereld had voor de Tweede Wereldoorlog volop gebloeid in Parijs. In de lichtstad waren tijdens de jaren twintig en dertig meer dan tweehonderd couturehuizen te vinden. De Duitse bezetter had geprobeerd de couturehuizen naar Berlijn en Wenen te halen, wat niet was gelukt. De meeste waren gesloten gedurende de oorlog en buitenlandse couturiers als Cristóbal Balenciaga, Edward Molyneux en Elsa Schiaparelli hadden Frankrijk tijdelijk verlaten. Na de oorlog keerden velen terug en waren vol goede moed om Parijs als stad van de haute couture weer op de kaart te zetten. Gezamenlijk stuurden zij in 1946 een rondreizend *Théâtre de la Mode* op tournee. Dit bestond uit bijna tweehonderd kleine poppen, aangekleed door de couturiers en toonden ieders creativiteit en vakmanschap.⁶ In de modefotografie uit die jaren figureert de stad Parijs ook veelvuldig. Zie hier: mode uit Parijs!

Al snel floreerde de couture-industrie als nooit te voren. Christian Dior was een van de toonaangevende couturiers, die steeds voor nieuwe silhouetten zorgde. Na de New Look volgden verschillende bekende lijnen zoals in 1948 de Zigzag-lijn, de Tulp-lijn (1953), de H-lijn (najaar 1954), de A-lijn (voorjaar 1955) en de

Y-lijn (najaar 1955).⁷ De *happy few* die het konden betalen, kochten de echte Parijse couture. Verder werden deze lijnen onmiddellijk overgenomen door de confectie-industrie, waardoor de invloed van de grote couturiers zich voor een nog groter publiek deed gelden. De nieuwe mode werd veelvuldig nagemaakt, zelf of met hulp van thuisnaaisters. Een centimeter meer of minder roklengthe was een halszaak, waarvoor men het mode-nieuws nauwlettend in de gaten hield. Andere grote ontwerpersnamen waren destijds Jacques Fath, Pierre Balmain, Jean Dessès, Edward Molyneux en Cristóbal Balenciaga.

Jacques Fath,
Namiddagjurk, Parijs
ca. 1949, no. 6894, wol,
katoen, K 21-1985

A-lijn van
Christian Dior, in:
Vogue, maart 1955

Christian Dior
(ontwerp), Kühne
& Zn. (uitvoering),
Namiddagjapon met
ceintuur, Parijs / Den
Haag, lente 1956, zijde
en wol, K 53-2006. Zie
p. 25

TERUG IN HET KEURSLIJF

Stoffenfabrikant Marcel Boussac had wel oren naar de plannen die Christian Dior hem in 1946 voorlegde. Een nieuw modesilhouet met wijde, lange rokken. Dat betekende meer omzet voor de stoffenindustrie. In de naoorlogse jaren bleven stoffen, evenals veel andere materialen, nog enkele jaren op de bon. Vanwege die schaarste was er flinke kritiek op de New Look. Zoveel materiaal voor één kledingstuk! Pariennes die als eerste de New Look droegen, werd de ‘verwerpelijke’ mode soms zelfs van het lijf gescheurd. Ook feministes waren boos, omdat hun bewegingsvrijheid door de New Look-mode werd ingeperkt. Om het ultraslanke silhouet te bereiken, droegen sommige vrouwen *guêpières* (taillekorsetten) onder de kleding. In Nederland werden vooral step-ins en corselet gebruikt. De gemakkelijke mode van de jaren twintig en dertig die hen veel vrijheid had gebracht, werd nu in één klap ongedaan gemaakt. En dat nog wel door een man. Feministes vielen over Christian Dior heen en veroordeelden het keurslijf dat hij hen met de New Look opnieuw oplegde.

Toch vond de mode veel navolging, juist omdat deze zo vrolijk, vrouwelijk en luxueus voelde. Gedurende de oorlogsjaren werd wol vooral gebruikt

voor militaire uniformen en zijde voor parachutes, landkaarten en kruitzakjes.⁸ Voor burgerkleding werd voornamelijk gebruikgemaakt van de kunststoffen rayon en viscose.⁹ In Nederland zou textiel tot november 1949 op de bon blijven. Amerika had zich gedurende de oorlog ontwikkeld tot een groot producent van moderne kunststoffen. Deze zouden een belangrijke rol gaan spelen in de nieuwe modes. Zij werden grote concurrenten van weefsels van wol, zijde, kunstzijde en katoen.

Christian Dior,
Namiddagjapon,
Parijs lente 1956.
Courtesy Archives
Maison Dior, Parijs.
Zie p. 23